

Radikale finanslovsforslag på kulturområdet

Kunst og kultur er en hjørnesten i vores samfund. Den skaber fællesskab og identitet. Den bygger bro til fortiden og fremtiden. Og den skaber et tiltrængt refleksionsrum i vores moderne liv. Under den borgerlige regering var kulturområdet udsat for massive besparelser – det forhadte omprioriteringsbidrag. Vi havde forventet, at regeringen selv havde prioriteret at stoppe besparelserne og starte genopretningen, da den trådte til. Men regeringen har i tre på hinanden følgende finanslovsudspil ikke prioriteret kulturen.

Desto mere magtpålgende er det for os at komme med ambitiøse kulturudspil til forhandlingerne om finansloven. I den første finanslov som støtteparti lykkedes det os at få regeringen til at afskaffe omprioriteringsbidraget. Året efter kom vi bl.a. igennem med en ny spillestedsordning og et stort børne- og ungekulturudspil, der sikrer børn og unges møde med musikken, teatret, billedkunsten og litteraturen. I alt sikrede sidste års finanslov 440 mio. kr. ekstra til kulturen i årene 2021-2024.

Men vores ambitioner stopper ikke her. Der er stadig økonomisk smalhals og uudnyttede potentialer i store dele af kulturlivet. Derfor møder vi også op til dette års finanslovsforhandlinger med en række konkrete og ambitiøse kulturforslag.

Kulturens Analyseinstitut

Kulturlivet har i mange år diskuteret, hvordan man kan skabe rammerne for en mere tydelig og kvalificeret debat om kunsten og kulturens betydning for samfundet. En tilbagevendende idé har været at etablere et Kulturens Analyseinstitut efter forbillede fra Idrættens Analyseinstitut. Idrættens Analyseinstitut blev etableret i 2004 af daværende Kulturminister, Brian Mikkelsen, på grundlag af udlodningsmidler og med det formål at skabe overblik over aktuel, samfundsorienteret idrætsforskning og stimulere til debat om idrætspolitiske spørgsmål.

Diskussionen om en pendant på kulturområdet er blusset op igen under corona-krisen, der har blotlagt en akut mangel på opdateret, konsolideret og samlet viden, fakta og data om hele kulturbranchen. Det gælder både viden om de enkelte branchers organisations- og

forretningsmodeller, om arbejdsforholdene for landets kunstnere og kulturarbejderne, om danskernes kulturvaner, om effekten af forskellige kulturpolitiske indsatser og – ikke mindst – om kunsten og kulturens betydning for den enkelte, samfundsudviklingen og samfundsøkonomien.

Meget viden eksisterer allerede i dag, da brancheorganisationerne har et godt overblik over deres respektive områder og løbende får lavet undersøgelser og analyser, der belyser nye spørgsmål. Men meget viden bliver inden for den enkelte branche, selvom den kunne være nyttig at krydse med viden fra andre brancher og gøre anvendelig for de politiske beslutningstagere.

Et Kulturens Analyseinstitut vil således både have til formål at skabe overblik over eksisterende viden, tilvejebringe ny viden samt formidle viden på tværs af branchen og til politiske beslutningstagere med henblik på at kvalificere debatten og beslutningerne på området.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 10 mio. kr. årligt fra 2022 til etablering og drift af Kulturens Analyseinstitut.

Applaus – øget fokus på publikumsudvikling i de danske kunst- og kulturinstitutioner

Applaus er et nationalt publikumsudviklingsprojekt, som blev startet, da Marianne Jelved var kulturminister, og som siden 2018 har haft til formål at hjælpe den danske scenekunstbranche med at nå ud til et større, bredere og mere mangfoldigt publikum i hele landet og med fokus på lokale indsatser.

Applaus, der indtil nu har været finansieret af en treårig bevilling fra Kulturministeriet, kan udvikles til at omfatte større dele af det publikumsrettede kulturliv og dermed skabe en fælles indsats for at arbejde med publikumsudvikling og publikumsdata.

Applaus er omdannet til en selvejende institution, som både kan fortsætte sit nuværende virke for scenekunstbranchen og udvikles til en organisation, der omfatter og arbejder med hele det publikumsrettede kulturliv – på tværs af genrer.

Der er investeret offentlige midler i projektet, og der er tætte bånd til kulturlivets organisationer, institutioner og foreninger.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 5 mio. kr. årligt fra 2022 til Applaus, så projektet kan videreføres og udvides med større dele af det publikumsrettede kulturliv.

LEX.dk

Verden er i konstant bevægelse, og informationsstrømmen rykker sig hele tiden. Hvad er rigtigt, og hvad er aktuelt? Lex.dk leverer nogle af svarene, og arbejder med udgangspunkt i Den Store Danske Encyklopædi og Trap Danmark på at gøre det lettere at finde vej til viden, der ikke er fake, men fakta. Sitet er beskrevet ud fra et dansk perspektiv, skrevet af omkring 1000 danske forskere og eksperter. Sitet har +250.000 artikler, som er frit tilgængeligt for alle.

Vores demokrati skal være for alle. Vi skal styrke den demokratiske samtale og den vidensbaserede meningsudveksling. Vi skal bekæmpe fake news og obskure konspirationsteorier. Lex.dk er en vigtig del af den kildekritiske dannelse, og er en nødvendig del af undervisningen fra folkeskolen til universiteterne. Med lex.dk får vi et stærkere demokrati, hvor vi styrker den demokratiske samtale, styrker vores kildekritiske sans og bekæmper fake news og misinformation.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 13,7 mio. kr. til lex.dk i 2022 (udover de allerede afsatte 5,1 mio. kr.) og 18,8 mio.kr. fra 2023 og frem.

CPH STAGE – udvidelse med kurateret program og DK STAGE

I 2013 gik fire teatre sammen og stiftede teaterfestivalen, CPH STAGE. CPH STAGE er en åben teaterfestival, hvor teatre fra hele landet og udlandet kommer og præsenterer deres forestillinger over festivalens 10 dage. Festivalen har udviklet sig til et samlingspunkt for dansk teater og præsenterer i dag et mangfoldigt program på mere end 100 forestillinger foruden diverse events, readings, debatter, seminarer og meget mere.

Men der er et bredt ønske i teatermiljøet om at udvide det store, brede festivalprogram med et kurateret program, der præsenterer de vigtigste og mest bemærkelsesværdige forestillinger fra hele landet. Det vil løfte hele scenekunstmrådet, fordi det vil skabe noget at stræbe efter. Men det vil også samle og synliggøre kvaliteten og spændvidden i dansk scenekunst. Både Sverige, Norge, Finland, Holland, Tyskland, Frankrig og Storbritannien har store kuraterede festivaler, der samler og synliggør den nationale scenekunst.

Men det er dyrt for teatrene at flytte deres forestillinger. Mange af de store scener i Vestdanmark har derfor fravalgt at deltage i festivalen. Det betyder, at vi er gået glip af noget af guldet – og at de vestdanske teatre er gået glip af muligheden for vise deres teatre frem for festivalens danske og udenlandske publikum. Med kurateringen skal derfor også følge støtte til at lave turnéversioner af forestillingerne, samt hjælp til at bringe forestillingerne videre rundt i landet i form af samarbejder med andre teatre, festivaler eller regionale spillesteder. For eksempel kunne en udvalgt forestilling spille i Aalborg, Århus og Odense, inden den rammer festivalen i København.

Den kuraterede linje har således både til formål at synliggøre og samle den bedste scenekunst – og bringe den rundt i hele landet.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 5 mio. kr. årligt fra 2022 til at kuratere forestillinger og give tilskud til at flytte forestillingerne til CPH STAGE og rundt i hele landet.

Museumsreform

Debatten om en museumsreform har efterhånden været i et årti. Den nuværende museumslov er fra 2001, men blev revideret i 2013 på baggrund af en udredning om Fremtidens museumslandskab. Siden har debatten dog bølget frem og tilbage, og museumsloven kritiseres fortsat for at være forældet. Kritikken går både på, at museumsloven ikke afspejler museernes eksisterende rolle og arbejdsgrundlag, men også at tilskudsfordelingen er uigennemsigtig og uretfærdig.

Debatten kulminerede under daværende kulturminister Mette Bock, der i 2017 igangsatte en proces for udviklingen af en ny museumsstruktur. Hun nedsatte to visionsgrupper, der skulle se på arbejdsdelingen mellem stat og kommuner og komme med forslag, der skabte råderum, objektivitet og transparens i tilskudssystemet. Mette Bock var endda så optimistisk på reformens vegne, at hun til fik sat 30 mio. kr. af i finansloven for 2019 til gennemførelse af reformen. Men i 2019 blev forhandlingerne udskudt til efter valget. Da Joy Mogensen trådte ind i Kulturministeriet, tog hun museumsstafetten op og satte sit ministerium til at arbejde videre med konkret forslag til en reform. Men så kom corona og arbejdet blev sat i bero igen. Nu sidder der en ny kulturminister på Gammel Strand, men det virker ikke umiddelbart som om, Ane Halsboe-Jørgensen har appetit på at tage fat på den opgave, der indtil videre har vist sig for stor for hendes forgængere.

Men det ændrer ikke på, at der er behov for at se på området. Efter snart ti års debat og usikkerhed fortjener museerne afklaring. Men de fortjener frem for alt en moderne museumslov, der afspejler deres rolle i et moderne samfund, og som fordeler museums-kronerne på en gennemsigtig og retfærdig måde, der tager højde for museernes forskellige profiler, opgaver og forankring. Reformen skal også åbne for, at nye museer kan blive optaget som statsanerkendte museer. For diskussionen om en ny museumsreform og tilskudsfordeling skal tage sit udgangspunkt i en fornyet diskussion af museernes opgaver i forhold til samling, formidling, forankring og forskning – men også en diskussion af, om det giver mening at stille de samme opgaver til alle.

Er tiden kommet til en mere differentieret museumslov?

Det spørgsmål ønsker vi, at et museumsverdenen selv forholder sig til med inspiration fra udlandet. Vi foreslår derfor, at der nedsættes en ekspertgruppe bestående af museumsfolk fra Danmark og udlandet, der skal udarbejde et konkret forslag til en museumsreform og et nyt tilskudssystem.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 30 mio. kr. om året til at nedsætte et ekspertudvalg og realisere en museumsreform, der åbner for nye statsanerkendte museer og skaber en mere gennemsigtig fordeling af museumsmidlerne.

Værkstedsoophold for billedkunstnere og kunsthåndværkere

Der har igennem en årrække været debat om danske billedkunstnere og kunsthåndværkeres håndværksmæssige færdigheder samt indtjeningsmuligheder.

Gennem de sidste årtier er store dele af produktionen flyttet ud af Danmark, og det betyder, at danske kunstnere ikke længere har de samme muligheder for at komme i praktik på større produktionsfaciliteter, få fingrene i materien og få viden og knowhow fra de faglige medarbejdere i faget. Samtidig har de kunstneriske uddannelser skåret på faciliteterne og i antallet af værkstedstimer, hvor de studerende arbejder med hænderne.

Danske billedkunstnere og kunsthåndværkere står derfor i dag i en situation, hvor de mangler både faciliteter og tid til at opøve konkrete teknikker og metoder. Det gælder uanset om man er billedkunstner, der laver litografier, eller om man er keramikker eller stenhugger. Det påvirker også indtjeningsmulighederne, da det er svært at takke ja til opgaver, hvis man hverken har de nødvendige

færdigheder eller faciliteter til at realisere opgaverne. Meget udstyr er simpelthen for dyrt at investere i som kunstner.

Derfor ansøger flere og flere kunstnere om et arbejdsophold på Statens Værksteder for Kunst. Gennem arbejdsopholdet får de adgang til konkrete faciliteter og mulighed for at udvikle metoder og teknikker. Opholdet kan være forudsætningen for at takke ja til en konkret opgave, men det er også en mere langsigtet investering i den enkeltes faglige kompetence, konkurrenceevne og netværk.

Desværre kan kapaciteten ikke følge med behovet for arbejdsophold. Flere og flere bliver afvist, og for nogen er det heller ikke foreneligt med et familieliv at tage et længerevarende arbejdsophold i København. Dertil kommer, at der er nogle metoder og teknikker, som kræver plads, og som kan indebære nabogener i tætbebyggede områder i form af støj, larm, røg og lugt.

Der er derfor både brug for, at vi giver flere mulighed for at tage et arbejdsophold, og at det bliver muligt at tage det andre steder end København. Der eksisterer allerede i dag fem artist-in-residence-steder uden for København: AIR MALT i Ebeltoft, Guldagergaard, Hollufgård, Hald Hovedgård og Grafisk Værksted Næstved. Guldagergaard har fx de største faglige faciliteter inden for keramik i hele Nordeuropa.

Statens Værksteder samarbejder allerede med AIR MALT i Ebeltoft om seks årlige arbejdsophold, og ved at lave en tilsvarende ordning med de fire øvrige Artist-in-residence-steder i provinsen, vil man kunne give yderligere 42 kunstnere mulighed for et arbejdsophold.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 7 mio. kr. årligt fra 2022 til at tilbyde 42 arbejdsophold på henholdsvis Guldagergaard (24), Hollufgård (6), Hald Hovedgård (6) og Grafisk Værksted Næstved (6). Tallene afspejler stedernes kapacitet.

Undersøgelse af det atypiske arbejdsmarked

Corona-krisen har endnu engang sat fokus på danske kunstneres usikre økonomiske situation – og ikke mindst deres problemer med at passe ned i gængse kasser og systemer. Mange kunstnerøkonomier er således præget af atypiske ansættelser, bijobs og en kludetæppeøkonomi af forskellige indtægtskilder og indtægtstyper.

Mens den gennemsnitlige dansker har en indkomst på 326.000 kr., så tjener danske billedkunstnere i gennemsnit kun 242.000 kr. og danske forfattere i gennemsnit kun 267.000 kr. Samtidig gælder det for begge kunstnergrupper, at den største del af deres indtægt kommer fra almindeligt lønarbejde, der ikke relaterer sig til deres kunstneriske virke og fag.

Kulturlivet har i en årrække kæmpet for at forbedre arbejdsvilkårene for atypiske ansatte i teater, film- og mediebranchen, såsom freelancere og andre. Dagpengeregler, pensionsregler, barselsregler – ingen af de gængse regler, som ”normale” lønmodtagere er omfattet af, er gearret til kunsterne.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 2 mio. kr. til at nedsætte et udvalg, som får til opgave at undersøge det atypiske arbejdsmarked og samspil med regler og ordninger. Evt. med særligt fokus på freelancere i den kunstneriske branche, da de ikke lader til at være dækket ind af regeringens initiativ.

Samlet formidling af de fem ringborge

I september 2014 offentliggjorde arkæologer fra Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet fundet af en borg fra vikingetiden ved Lellinge vest for Køge. Vikingeborgen Borgring er den femte ringborg i Danmark.

De fem vikingeborge Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakken, Trelleborg og Borgring er med deres historie og symmetriske og geometriske konstruktion indstillet som UNESCO-verdenskulturarv. Tilsammen er de enestående eksempler på vikingetidens arkitektur, ingeniørkunst, teknologi, magtdemonstration og ikke mindst symbolet på samlingen af det danske rige og overgangen til den kristne tro.

En UNESCO udnævnelse er et internationalt anerkendt stempel på, at ringborgene er absolut ’must see’ kulturarv, og det har stor betydning for den internationale markedsføring af Danmark og tiltrækningen af turister. Formidlingsprojekterne på de fem borge vil skabe relaterede og autentiske oplevelser i høj kvalitet, så vi kan udnytte det fulde turistpotentiale samtidig med vi sikrer bevaringen af borgene.

Museerne og kommunerne bag borgene er i samarbejde med lokale turistorganisationer, frivillige og fonde godt i gang med at styrke

UNESCO-ansøgningen gennem nye formidlingsinitiativer i form af bygninger, udstillinger og meget andet. Det samlede budget for de fem borges formidling er på 163 mio. kr., hvoraf de 102 mio. kr. allerede er finansieret af kommuner, fonde og museer.

Radikale Venstre foreslår:

- At der bevilges 50 mio. kr. i anlægsmidler til en koordineret, sammenhængende formidling af borgene, så borgenes vigtige fælles historie om samlingen af Danmarks rige og overgangen til kristendom kan fortælles i hele Danmark.

Etablering af et Oplysningsmuseum i Hørsholm Kommune

Hørsholm Kommune, her især Hirschholm Slot, er unik ved at være epicenter og katalysator for oplysningstiden i Danmark. Museum Nordsjælland søger opbakning til en vision vedrørende etablering af et nyt Oplysningsmuseum. Museum Nordsjælland søger opbakning til realisering af projektet i den 1040 m² store Kongelige Kornlade, som har direkte historisk forbindelse til Hirschholm Slot.

Slottet danner ramme for den kendte dramatik og det skæbnesvangre kærlighedsforhold mellem Johann Friederich Struensee og Caroline Mathilde. Historisk beskrives Struensee som landets reelle hersker, og da han var svært inspireret af de nye ideer, der strømmede gennem oplysningstidens Europa, betyd dette, at han igangsatte utallige forordninger og love fra netop Hirschholm Slot. Det er Museum Nordsjællands vision, at det nye museum skal ligge i den historiske kongelige kornlade fra 1703.

De samlede udgifter til indretning og udstilling af laden er beregnet til ca. 29 mio. kr., der fondes fra private fonde. Men hele projektet kræver, at staten (FREJA) vil overgive de nuværende lokaler, hvilket på papiret koster 10 mio. kr. Der er ligeledes udarbejdet en forretningsmodel, hvor driften hviler i sig selv.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes et engangsbeløb på 10 mio. kr. til at overgive den Kongelige Kornlade til Museum Nordsjælland.